

Handläggare: Lisbeth Westerlund
Telefon: 08-508 25 016

Till
Socialnämnden

Ökad jämlikhet, minskad segregation och goda uppväxtvillkor för barn och unga

Remissvar på motion (2011:24) av Karin Rågsjö och Måns Almqvist (båda V)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Leif Fransson
Administrativ chef

Sammanfattning

Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige tillsätter en tvärsektoriell utredning som granskar de socioekonomiska konsekvenserna av en ökad segregering inom utbildning, arbetsmarknad och socialtjänst med tonvikt på utveckling för barn och ungdomar. Utredningen bör komma med förslag om hur jämlikheten i staden kan öka och segregationen minska i alla delar av staden med tonvikt på att stärka barns och ungdomars förutsättningar till goda uppväxtvillkor.

Inom staden pågår arbete med socialt hållbar stadsutveckling inom bland annat Söderortsvisionen och Järvalyftet. På nationell nivå har Socialstyrelsen sammanställt en social rapport om förhållandena i Sverige 2010. Förvaltningen har sammanställt en beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad. Båda rapporterna belyser de frågeställningar motionärerna efterfrågar. Det är tveksamt om en ny utredning skulle tillföra mer kunskap än vi redan har.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialnämnden för yttrande överlämnat motion (2011:34) om ökad jämlikhet, minskad segregation och goda uppväxtvillkor för barn och unga av Karin Rågsjö och Måns Almqvist (båda V). Remisstiden går ut 1 september 2011.

Ärendet har även remitterats till stadsdelsnämnderna Hässelby-Vällingby, Norrmalm och Farsta samt utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadsledningskontoret.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom administrativa avdelningen i samarbete med avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Motionen i sammanfattning

Konsekvenserna av alliansens politik drabbar alla Stockholmare men främst de unga som idag inte kan räkna med att få en lägenhet, har svårt att få jobb och inte har fått tillräcklig hjälp för att kunna söka till gymnasiet. En segregerad stad innebär även en fastlåsnings i arbetslöshet, svag ekonomi, utelåsning från högre utbildning samt sociala problem.

En grupp som drabbas hårt är barnen, familjebakgrunden har större betydelse för studieresultaten idag än 1990. Föräldrars inkomst och utbildning är viktig för hur väl barnen lyckas i skolan. Försämrade föräldrarnas villkor riskerar även barnens villkor att försämrade.

På område efter område kan man se hur klassamhället förstärks. På Kungsholmen har den totala arbetslösheten minskat med 22 procent medan den har ökat med 4 procent i Rinkeby-Kista. Arbetslösheten är klassorienterad och det krävs stora insatser om inte en generation unga arbetslösa ska fastna i långvarig arbetslöshet.

Alliansens politik har snabbt monterat ner grunderna för en integrerad stad byggd på allas rätt till bostad, arbete och utbildning. Nu måste vi vända trenden mot en mer jämlik stad.

Kommunfullmäktige föreslås besluta följande.

1. Tillsätta en tvärssektoriell utredning som granskar de socioekonomiska konsekvenserna av en ökad segregering inom utbildning, arbetsmarknad och socialtjänst med tonvikt på utveckling för barn och ungdomar.
2. Komma med förslag om hur jämlikheten i staden kan öka och segregationen minska i alla delar av staden med tonvikt på att stärka barns och ungdomars förutsättningar till goda uppväxtvillkor.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att verka för ett samhälle med bra villkor för alla och därmed skapa förutsättningar för att barn och ungdomar ska få goda uppväxtvillkor och därmed möjlighet att få ett bra vuxenliv.

Ett exempel på arbete inom staden med inriktning att utveckla ett socialt hållbart samhälle är Söderortsvisionen. Visionen syftar till att utveckla Söderort för dem som bor och verkar i området genom att förbättra och utveckla tryggheten, utbildningsmöjligheter, näringsliv, arbetsmarknad, infrastruktur- och stadsbyggnad. För Årstafältet planeras en ny, hållbar stadsdel med en park i världsklass. Den nya stadsdelen ska präglas av långsiktigt hållbart stadsbyggande samt en blandning av bostäder, verksamheter och service. Genom den nya bebyggelsen länkas omgivande stadsdelar bättre ihop med varandra och med den nya stadsdelen.

Ett annat exempel på satsning på social och ekonomisk utveckling inom staden är Järvalyftet som är en långsiktig investering för att förbättra levnadsvillkoren i stadsdelarna kring Järvafältet: Akalla, Hjulsta, Husby, Kista, Rinkeby och Tensta. Målsättningen är att genom medverkan från boende och samverkan med andra parter skapa en positiv social och ekonomisk utveckling som gör Järva till ett område dit många vill flytta – och stanna kvar. Järvafältet ska också vara en motor för tillväxt i hela Stockholm.

På nationell nivå har Socialstyrelsen sammanställt en social rapport om förhållandena i Sverige 2010. Förvaltningen har sammanställt en beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad 2010 som behandlades av nämnden vid sammanträdet 21 juni 2011, dnr 3.1-0220/2011. Båda rapporterna belyser de frågeställningar motionärerna efterfrågar. Det är tveksamt om en ny utredning skulle tillföra mer kunskap än vi redan har. Nedan lämnas en kort sammanfattning av innehållet i Socialstyrelsens rapport samt uppgifter ur rapporten om socialtjänsten i staden 2010.

Av båda rapporterna framgår att det är av stor vikt att ha ett arbete och kunna försörja sig och sin familj. Riskerna för att få sämre hälsa och sociala problem ökar om personer/familjer under lång tid uppbär försörjningsstöd. Det är således av största vikt att fortsätta satsningen på stöd till personer som inte har arbete vilket inom staden framför allt sker genom jobbtorgens insatser. Det är också viktigt att tidigt ge stöd till barn som behöver särskilda insatser i skolan för att öka deras möjligheter att få en bra utbildning och därmed få arbete och klara sin försörjning.

Sammanfattning av Socialstyrelsens Sociala rapport 2010

Den utveckling mot ökad polarisering som visade sig på många samhällsområden under 1990-talet har under 2000-talet mattats av och stabiliserats. Fler kan försörja sig på sitt arbete men den andel som under längre tid står både utanför arbetsmarknaden och utanför de sociala försäkringssystemen är oförändrad (3–4 procent). Den långvariga fattigdomen (som varar fem år eller längre) fortsatte att minska för alla grupper. Även om inkomsterna ökade för alla var dock inkomstökningarna större bland höginkomsttagarna än bland dem med låga inkomster. Därför har inkomstskillnaderna ökat.

Den etniska boendesegregationen i de tre storstadsregionerna har stabiliserats efter att ha ökat under hela 1990-talet, medan den ekonomiska segregationen uppvisar en långsamt ökande trend över tid. Sedan flera år tillbaka märks en tydlig koppling mellan etnisk och ekonomisk segregation i storstadsregionerna.

Konjunktursvängningarna har stor betydelse för utsatta grupper. I högkonjunktur ökar andelen personer som kan försörja sig på sitt arbete i alla befolkningsgrupper. Det gör att möjligheterna att ta sig ur fattigdom och ekonomiskt biståndstagande ökar. De som är speciellt konjunktur känsliga när det gäller nyetablering på arbetsmarknaden är ungdomar som varken arbetar eller studerar under övergångsfasen mellan skola och arbete samt nyanlända invandrare. Ungdomar, ensamstående mödrar samt invandrare, främst de nyanlända och de från utomeuropeiska länder, har hög risk för fattigdom och andra välfärdsproblem.

Välfärdsproblem kan uppträda tillsammans och en vanlig kombination är ohälsa och ekonomisk utsatthet. Allvarliga sjukdomar leder ofta till försämrade ekonomiska villkor och ökad risk för upplösning av parförhållanden. Barn till papperslösa föräldrar har en otrygg tillvaro och de som föds i Sverige folkbokförs inte och kan inte identifieras genom person- eller samordningsnummer. Detta begränsar bland annat möjligheterna till att få kunskap om dessa barns situation och hälsa.

I Social rapport 2010 presenteras ny kunskap inom olika områden. För de allra flesta är fattigdom inte bestående – hälften lämnar den redan inom ett år. Den som en gång varit fattig löper däremot stor risk att återigen hamna i fattigdom. Risken att arva sina föräldrars fattigdom är bara något förhöjd i Sverige, däremot är det betydligt vanligare att barn till höginkomsttagare blir välbärgade som vuxna.

Utbildningen är en av de viktigaste faktorerna för ungdomars framtida möjligheter. Ju tidigare utbildningskedjan bryts desto sämre är framtidsutsikterna. De grupper som har låga eller ofullständiga betyg från grundskolan har kraftigt förhöjda risker för framtida psykosociala problem. Betygen är särskilt viktiga för utsatta barns framtidsutsikter. Barn som växer upp i samhällets vård eller i familjer med återkommande ekonomiskt bistånd lämnar grundskolan med mycket lägre betyg än andra barn och har också mycket höga överrisker för framtida psykosociala problem.

Uppgifter ur ”Beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad – rapport 2010”

Långvarigt ekonomiskt bistånd är den starkaste markören för betydande sociala problem och höga risker för barn i dessa familjer att få olika svårigheter i livet. Det kan leda till låg utbildningsnivå, tonårsföräldraskap, missbruk/psykisk sjukdom/ohälsa.

Andelen av befolkningen i Stockholms stad som får försörjningsstöd har stadigt minskat varje år sedan år 2004. 2004 fick 5,8 procent av befolkningen bistånd jämfört med, 4,0 procent år 2009 och 3,9 procent år 2010. Går man längre tillbaka i tiden så fick 7,1 procent av befolkningen bistånd år 2000.

I Rinkeby-Kista fick 24,8 procent av befolkningen bistånd år 2000, vilket minskade till 17,6 procent år 2004 och var år 2010 nere på 11,8 procent. På Östermalm var motsvarande siffror; 1,6 procent år 2000, 1,3 procent år 2004 samt 0,7 procent år 2010.

Skillnaderna mellan Rinkeby-Kista och Östermalm är således avsevärda, men de har inte ökat under perioden. Inom båda stadsdelsförvaltningarna har biståndsbehovet procentuellt sett mer än halverats sedan år 2000. Ungefär motsvarande utveckling gäller om man jämför till exempel Spånga-Tensta med Södermalm, även om skillnaderna mellan dessa stadsdelsförvaltningar inte är riktigt lika stora.

Andelen av biståndstagarna som är barn har minskat från 37 procent år 2009 till 36 procent år 2010.

År 2009 hade 7,6 procent av barnen i befolkningen ekonomiskt bistånd. Motsvarande siffra år 2010 var 7,1 procent. Längre tillbaka i tiden; år 2004, var siffran 11,5 procent och år 2000 13,3 procent.

Andelen med arbetslöshet som biståndsorsak har ökat något de senaste åren, från 47,5 procent av biståndstagarna år 2009 till 48,7 procent år 2010.

I rapporten framgår vidare att det är större antal anmälningar i ytterstaden av barnavårdsärenden.

Det finns barnfamiljer i Stockholm som saknar den trygghet och kontinuitet som ett stadigvarande boende medför. Antalet familjer med osäkra boendeförhållanden har redovisats till nämnden i särskilt ärende 20 januari 2011, dnr 3.1-0526/2011. Kartläggningar har genomförts åren 2004, 2008 och 2010. I 2010 års kartläggning ingår även boende på Stiftelsens Hotellhems genomgångslägenheter för barnfamiljer, 170 st, vilket inte ingått i de tidigare kartläggningarna. Det går därför inte att jämföra uppgifterna från 2010 med de tidigare åren.

År 2004 saknade 188 familjer fast bostad. År 2008 hade socialtjänsten kontakt med 160 familjer utan fast bostad. År 2010 var det totala antalet barnfamiljer som saknar ett stadigvarande boende minst 320, då är även boende inom Stiftelsen Hotellhem medräknat. I kartläggningarna framkom att bostadslösheten bland barnfamiljer bara till en liten del beror på avhysningar. Den främsta orsaken till de osäkra boendeförhållandena var att familjerna aldrig kommit in på stadens bostadsmarknad. Huvuddelen av familjerna kom från länder utanför EU.

Bilaga

Motion (2011:34) om ökad jämlikhet, minskad segregation och goda uppväxtvillkor för barn och unga av Karin Rågsjö och Måns Almqvist (båda V)